tande verklighetsförankring som bakgrund för de satanistiska fantasierna.

Mannen vidhåller sitt förnekande efter avtjänat straff.

Fall 2 gäller en 51-årig man som beskylldes av sin 20-åriga dotter för incest. Övergreppen hade skett när hon var mellan 7 och 14 år gammal. Minnen av övergreppen hade framkommit så småningom, delvis under samtal med en socionom. Som barn hade dottern varit sjuklig och haft täta kontakter med sjukvården. Drag av psykisk labilitet fanns noterat. Rättsmedicinsk undersökning utfördes med föga övertygande resultat. Mannen menade också att ett påtagligt ekonomiskt intresse legat bakom beskyllningarna, som han ansåg helt osanna.

Förnekanden är vanliga

Det är påfallande att sådana psykiska avvikelser eller störningar som skildras eller antyds i materialet sällan uppträder i de »vanliga» fallen av påstådda sexualövergrepp, dvs där rättspsykiatrisk undersökning ej utförts. Likaså är »erkännanden» där ovanliga. Det sistnämnda kan tolkas i två motsatta riktningar.

Förnekanden är adekvata uttryck för oskuld eller för skydd av personlig självkänsla eller social position i ett brottmål där den utpekade är medveten om bevissvårigheterna.

I dessa båda fall nekar männen till skuld. En granskning av de två målen (jag har tagit del av domar och en stor del av förundersökningarna) väcker emellertid hos mig starka tvivel på männens skuld.

När rättspsykiatern misstänker eller fastställer psykiska avvikelser hos män som förnekar sexualövergrepp grundar sig detta ofta, eller huvudsakligen, på antagandet om deras skuld. I de nyssnämnda två målen finns emellertid dessutom uppgifter som tyder på psykisk och social instabilitet hos målsägarna. I det första fallet var redan de ursprungliga anklagelserna extrema, och vid ett studium av uppkomstbetingelserna finner man betänkliga drag av påverkan. När sedan de helt absurda beskyllningarna tillkom framställde rättspsykiatern en särdeles otrolig förklaring som avsåg att bekräfta de ursprungliga domskälen.

Därmed aktualiseras frågan hur rättspsykiaterns ställning är i de fall där den anklagade förnekar det brott som föranlett åtalet. Den frågan är värd en särskild undersökning.

Referenser

1. Lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.
2. Brottsbalken, 6 kap.
3. Lag (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning.
4. Lag (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, 2 §.

KORTKLIPPT

Antibiotika vid sinuit inte bättre än placebo

En holländsk primärvårdstudie av 214 vuxna patienter som röntgats på grund av misstanke om akut maxillarsinuit visar att behandling med antibiotika inte ger bättre resultat än placebo. De som ingick i studien hade onormala fynd vid röntgen. 108 fick 750 mg amoxicillin tre gånger per dag i en vecka och 106 fick placebo.

Efter två veckor hade symtomen lindrats väsentligt eller försvunnit hos 83 procent av dem som fått antibiotika och hos 77 procent i placebogruppen. Frekvensen av biverkningar var 28 respektive 9 procent och andelen återfall under uppföljningsåret 21 och 17 procent.

Forskarna bakom studien drar slutsatsen att man inte behöver röntga vid akut sinuit i primärvården och att det i regel räcker med symtomatisk behandling. Om det behövs antibiotika i svårare fall, dvs för dem som inte blir bättre efter 2–3 veckor, behöver studeras ytterligare.

Lancet 1997; 349: 683-7.

Antibiotika vid halsont medikaliserar problemet

Systematiska översikter har visat att antibiotika endast har blygsam effekt vid ont i halsen. Men de patienter som får antibiotika direkt får en stärkt tilltro till antibiotika och är också mer benägna att söka läkare nästa gång, problemet medikaliseras.

Det visar en brittisk undersökning av 716 patienter som sökte allmänläkare för ont i halsen; 84 procent av dem hade tonsillit eller faryngit. Före studiestarten exkluderades de som var så svårt sjuka att det ansågs oetiskt att inte ge antibiotika.

Patienterna delades sedan i tre ungefär lika stora grupper. En fick antibiotika under tio dagar, en fick inget recept alls och en tredje grupp fick komma tillbaka för att få antibiotika om symtomen inte börjat ge sig efter tre dagar. I den sistnämnda gruppen var det 69 procent som aldrig använde antibiotika.

Man fann inga signifikanta skillnader mellan grupperna i fråga om andelen som var bättre på tredje dagen, inte heller i fråga om symtomduration eller frånvaro från arbete eller skola. Attityderna till antibiotika och läkarbesök klarlades genom enkätfrågor i den dagbok patienterna förde tills symtomen försvunnit.

BMJ 1997; 314: 722-7.

Rökning efter koronaringrepp ökar risk för infarkt och död

Patienter som fortsätter att röka sedan de opererats med koronarangioplastik löper större risk att få Q-vågsinfarkt och att dö än de som inte röker. Det visar en amerikansk uppföljning av 2 009 icke–rökare, 2 259 som slutat röka före ingreppet, 435 som slutat strax efter samt 734 som rökte både före och efter ingreppet. Alla hade sjukdom av samma svårighetsgrad.

Under en uppföljningstid på som längst 16 år hade de som fortsatte röka i förhållande till icke-rökarna en relativ risk på 1,76 för att dö, medan deras relativa risk för Q-vågsinfarkt var 2,0. De som fortsatte röka löpte 44 procent större risk att dö under uppföljningstiden än de som slutade direkt efter ingreppet

N Engl J Med 1997; 336: 755-61.

Inhalerade steroider i högdos kan ge patologiskt ögontryck?

Eftersom användningen av inhalerade steroider mot astma och steroider mot olika typer av rinit ökat, också vad gäller höga doser, har risken för systemeffekter kommit i blickpunkten.

En kanadensisk fall–kontrollstudie av 9 793 äldre patienter, som fått diagnosen borderline-glaukom eller öppenvinkelglaukom, talar visserligen inte för att de som använder steroider för inhalering eller i näsan generellt har förhöjd risk för dessa ögonproblem.Om det däremot gäller höga doser och behandling under längre tid (tre månader eller mer) bör man kontrollera ögontrycket, eftersom risken för ögonproblem i studien var 44 procent större i denna grupp än bland kontrollpatienter. Och om förhöjt ögontryck eller öppenvinkelglaukom diagnostiseras bör man ifrågasätta patientens användning av inhalerade eller nasala steroider, anser forskarna.

JAMA 1997; 277: 722-7.

Amerikanska psykiatrer leder skilsmässoligan

Uppföljning av 1 118 gifta amerikanska läkare visar att 29 procent hade skilt sig efter 30 år. De som gifte sig efter 1958 hade dubbelt så hög skilsmässofrekvens som de som gifte sig före 1953. I förhållande till internmedicinarna hade psykiatrer en relativ risk för skilsmässa på 2,7, kirurger 1,7, patologer 1,1 och barnläkare 0,9.

N Engl J Med 1997; 336: 800-3.